

Zgradba ePravopisa

Načela

Pri zasnovi pravopisnega slovarja novejšje dobe je bilo treba upoštevati, da je z elektronsko dobo in spletnimi možnostmi objavljanja prišlo tudi do premika v načinih zapisa slovarske informacije: če je bilo v klasičnih knjižnih publikacijah treba skrbeti za krajšanje slovarskih metapodatkov in shematiziranje ponavljajočih se slovarskih elementov, kar je z vidika informativnosti pogosto omejevalno, v elektronskih in spletnih objavah to ni več potrebno.

Zgradba

Ker so normativne zadrege povezane tudi s težavami pri razumevanju slovarskega metajezika in ker je tolmačenje normativnih oz. splošnih jeziko(slo)vnihih podatkov zaradi nepoznavanja načina posredovanja informacij lahko povsem zgrešeno, smo se pri pripravi spletne različice *Slovarja pravopisnih težav* odločili za več posegov, ki razvidneje prikažejo vse podatke, zlasti pa normativno informacijo.

Odločili smo se za:

- izrecno poimenovanje posameznih elementov slovarske zgradbe (v spletni različici so prikazani v taki imenovanih namigih (angl. *tooltip*));
- ponazoritev rabe posamezne iztočnice z ilustrativnimi zgledi, ki tudi pri simbolih, okrajšavah in lastnih imenih niso več izpuščeni;
- neokrajšano navajanje pojasnil o rabi in uvajanje novih pojasnil (npr. *brez vejice, del imena, v datumu, v etimologiji, v imenih datotek, v spletnih naslovih, v zvezi okrajšav, z vejico, z vezajem* in podobno);
- izrecno uvajanje posameznih slovničnih, pa tudi distribucijskih posebnosti, tj. s pojasnili (*navadno nesklonljivo, pri stopnjevanju*);
- pri oblikoslovno težavnih besedah za neokrajšan prikaz sklanjatvenih posebnosti;
- neokrajšan izpis nepredvidljivih izgovorjav;
- dodajanje za pravopisje pomembnih podatkov o besedotvorni motiviranosti posameznih besed (npr. *ničejanstvo < Nietzsche*).

Problemski pristop omogoča po eni strani postopno dodajanje novih redakcij na splet, po drugi strani pa zahteva dinamični pristop k slovarskemu konceptu, ki se bo z dodajanjem novih informacij, relevantnih za uporabnike, postopoma nadgrajeval.

Prvine slovarske zgradbe

Zgradba slovarskega sestavka oz. mikrostruktura specializiranega pravopisnega slovarja prinaša:

- **zapis besede**, tj. iztočnico;
- **variantni zapis**, tj. zapis morebitne dvojnice;
- **pregibanje**, in sicer rodilniške končnice pri samostalniku, pregibala za ženski in srednji spol pri pridevniku in sedanjiška oblika pri glagolu;
- **dvojnice pri pregibanju** nakazujejo oznake ali pa so razvidne iz prikazane paradigme;
- **besednovrstno določitev** iztočnice;
- **izgovor** iztočnice in po potrebi tudi drugih, neiztočničnih oblik (npr. rodilnik, orodnik) ter citatno naglaševanje pri tujih izrazih in imenih;
- **pravopisno uvrstitev** (npr. v kategorijo lastnih imen ali med kratice, simbole ...);
- **pomensko uvrstitev** (pri lastnih imenih identifikacijo, pri občnih imenih po potrebi pomenskorazlikovalno razlago);

- med **zgledi rabe** najdemo tako ponazarjalno gradivo kot tipične besedne zveze, ki jih pri besedah ni mogoče zajeti z zapisom besede v iztočnični obliki: **(1)** raba v neimenovalniških sklonih, npr. zaradi neobstojnega polglasnika, preglasa, kategorije živosti ali posebnosti pri pregibanju; **(2)** oblika primerniške stopnje pri pridevnikih in prislovih; **(3)** sklonljivost oz. nesklonljivost pri prilastkih pred imeni in predimki; **(4)** raba prostorskega predloga v oz. *na* in njegovega nasprotnostnega para *iz* oz. z pri zemljepisnih imenih; **(5)** ponazoritev rabe vrstnega pridevnika, pri čemer posebno pozornost namenjamo tistim pridevnikom, ki so homonimni z določno obliko kakovostnih pridevnikov; **(6)** raba stalnih besednih zvez in frazeoloških enot; **(7)** skladijska raba pisnih leksikalnih krajšav oziroma simbolov, okrajšav, kratic, pri čemer s primeri **(8)** ponazarjamo njihovo stičnost ob vključevanju v besedilo in rabo, kadar so sestavina tvorjenk ali besednih zvez;
- **normativna napotila** so bodisi v obliki ustrežnejše sopomenke bodisi ustrežnejšega zapisa; slovar izrecno usmerja s kazalko *glej*, k podobnim ali povezanim iztočnicam napoti z vodilko *primerjaj*; dvojnične iztočnice so povezane z oznakama *in* in *tudi*;
- med **povezanimi iztočnicami** navajamo zlasti pridevnike na *-ski* in *-ov/-ev* oz. *-in* ter prebivalska imena; pri besedah, izpeljanih iz lastnih imen, se slovarski sestavek zaključuje s podatkom o izhodiščni (netvorjeni) besedi.

Povezava s pravopisnimi pravili

Druga pomembna specifična *ePravopisa* je povezana z utemeljevalno-aplikativno zasnovo, ki je pri pravopisnih delih v slovenščini in večini primerljivih evropskih jezikov že tradicionalno prisotna. Upoštevajoč možnosti spletnega medija, smo posamezne problemske sklope slovarja v razdelku »Pravopisna kategorija« **povezali z argumentacijo pravopisne rešitve**, ki bo vodilo za snovalce prenovljenih pravopisnih pravil in hkrati informacija o ugotovljenih premikih v jezikovni rabi.